

1951 İkramiye Plânımız

6 EV

Her 100 liraya ayrı bir kura numarası
ve en az

150 talihliye hesaplarındaki para
kadar para ikramiyesi

(Bir kura numarasına en çok 2500 lira)

ŞU HALDE:

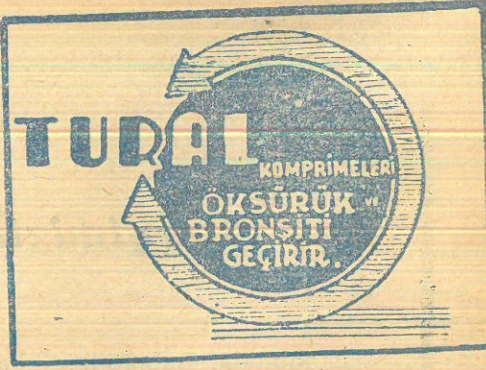
● Ev ikramiyelerinde talihinizi arttırmak için

Tasarrufunuzu arttırınız.

● Para ikramiyelerinde alacağınız ikrami-
yeleri çoğaltmak için

Tasarrufunuzu arttırınız.

**YAPI ve KREDİ
BANKASI**

Doktor

Halil Okan

Birinci Sınıf Dahiliye Mütchassısı

Perşembe halk günü

İstanbul - Şehzadebaşı Tramvay
durağı No. 85 - Tel. 25888

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK
KÜLTÜRÜ BELGELERİ DERGİSİ

Mayıs 1951

İÇİNDEKİLER:

Devlet Konservatuarı ve Halk Melodileri Derleme İşi	İhsan HİNÇER
Bengi Oyunu	Mahmut R. GAZİMİHÂL
Manisa'da «İlk Namaz»	Semahat GENÇER
Âşık Ömerin Yeni Şiirleri (IV)	Hikmet DİZDAROĞLU
Konyanın «Tandır» 1	Atif EVREN
Türk Halk Musikisinde Çok Seslilik Meselesi I	Sadi Yaver ATAMAN
Makedonya Yürük Folkloru: V Dini Durum	İbrahim GÖKÇEN
Uygurlarda Ozan ve Oyun Müziği I	Sadık UZUNOĞLU
Zile Mânileri	Cahit ÖZTELİ
Huzûri Adlı Eser Dolayısıyla	Haşim Nezihi OKAY
Ayrıca iki şiir: Emrah Ağzile - Raci DAMACI; Koşma - Mazhar SAKMAN.	
Ayın izi: Folklor ve Etnografya Araştırmalarında Alman Coğrafya Metodu	

Sayı : 22

Kuruş : 25

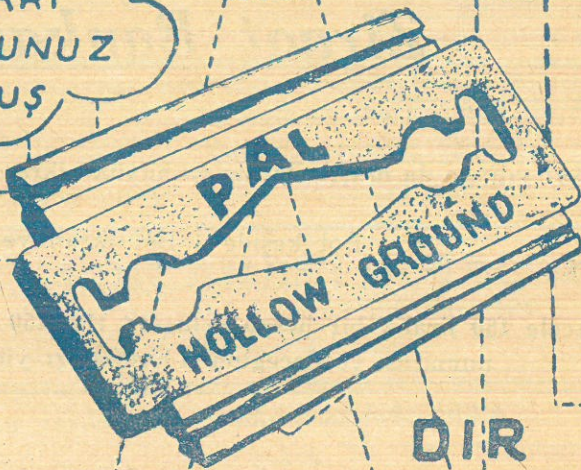
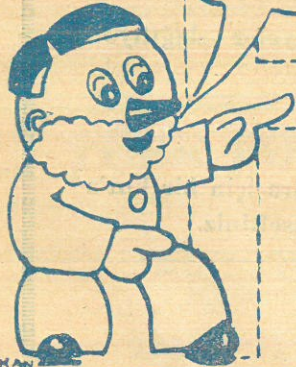
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

4211

4211

SABAHLARI
İLK DOSTUNUZ
OYULMUŞ

DIR

1951 İkramiye Planımız

6 EV

Her 100 liraya ayrı bir kura numarası
ve en az

150 talihliye hesaplarındaki para
kadav para İkramiyesi

(Bir kura numarasına en çok 2500 lira)

SU HALDE:

• Ev İkramiyelerinde talihinizi arttırmak için

Tasarrufunuzu arttırınız.

• Para İkramiyelerinde alacağınız İkramiye-
yeleri çoğaltmak için

Tasarrufunuzu arttırınız.

**YAPI ve KREDİ
BANKASI**

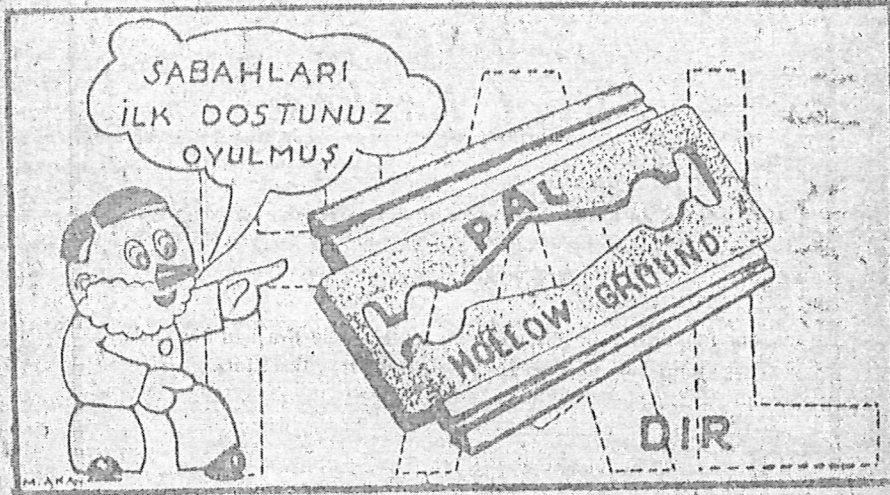
Doktor

Hallî Okan

Birinci Sınıf Dahiliye Mütihassısı

Perşembe halk günü

İstanbul - Şehzadebaşı Tramvay
durağı No. 85 - Tel. 25883

TÜRK FOLKLOR ARASTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK HALK
KÜLTÜRÜ BELGELERİ DERGİSİ

Mayıs 1951

İÇİNDEKİLER:

Devlet Konservatuvarı ve Halk Melodileri Derleme İşleri İhsan HİNÇER
Bengi Oyunu Mahmut R. GAZİMİHAL
Manisa'da İlk Namaz Semahat GENÇER
Aşık Ömer'in Yeni Şiirleri (IV) İhmet DİZDAROĞLU
Konyanın "Tandır"ı AMİ EVREN
Türk Halk Musikisinde Çok Seslilik Meselesi I Sadı Yaver ATAMAN
Makedonya Yürük Folkloru; V Dini Durum İbrahim GÖKÇEN
Uygurlarda Ozan ve Oyun Müziği I Sadık UZUNOĞLU
Zile Mânîleri Cahit ÖZTELLİ
Huzûri Adlı Eser Dolayısıyla Haşim Nezih OKAY
Ayrıca iki şiir: Emrah Ağzile - Raed DAMACI; Koşma - Marhar SAKMAN
Aynı izi: Folklor ve Etnografya Araştırmalarında Alman Coğrafya Metodu

Sayı : 22

Kuruş : 25

SAHİBİ VE YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN MES'UL MÜDÜR: İHSAN HİNÇER

«Türk Halkbilgisi Derneği» nin neşriyat organıdır.

.....
Türk Halkbilgisi Derneği adresi:
Çemberlitaş, Atikali Paşa med-
resesi Muallimler Birliği bina-
sında hususi daire - İstanbul
.....

TÜRK HALKBİLGİSİ DERNEĞİ İDARE KURULU:

Başkan: Eflâtuñ Cem Güney, Umumi Kâtip: Behçet Kemal Çağlar, Muhâsib: Ömer Raci Damacı, Üyeler: Dr. Cahit Tanyol, İhsan Hınçer, Mahmut Kemal Yanbey, Ali Rıza Yalçın, Sadı Yaver Ataman, Mehmet Bilge.

İLİM HEYETİ:

Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, Prof. Dr. Fındıkoğlu Z. Fahri, Murat Uraz, Prof. Dr. Orhan Tuna, Yusuf Ziya Demirel.

NEŞRİYAT HEYETİ:

Mehmet Halif Bayrı, Orhan Şaik Gökyay, Hikmet Turhan Dağhoğlu, Saif Gökçeoğlu, Kemal Akça, Mehmet Gökalp (Aladağ).

12 3 Mart 1951

Sat: Raife Kırık.ü

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ İHSAN HINÇER
KURULUŞU: AĞUSTOS 1949

SAYI: 22

MAYIS 1951

YIL: 2 - CİLT: 1

KURULUŞUNUN 15. YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİLE

Devlet Konservatuvarı ve Halk Melodileri Derleme İş

Yazan: İhsan HINÇER

6 Mayıs 1951 Pazar günü kuruluşunun 15 inci yılını kutlayan Ankara Devlet Konservatuvarı, 1937 denberi Halk Musikisi derlemelerine devam etmektedir. Bu derleme gezileri hakkında bilgi isteyen «Türk Halkbilgisi Derneği», ne yazılan mektubu, halk musikisiyle ilgililere ulaştırmak için aşağıya alıyoruz:

Sayı: 78 Ankara 24/1/1951

Türk Halkbilgisi Derneği Başkanlığına
Atikali Paşa Medresesi
Çemberlitaş - İstanbul

9/XII/1950 tarih ve 8 sayılı yazı karşılığıdır:

1 — Müessesemizin Folklor Arşivi 1937 yılında derlemelere başlamış ve Bakanlığın münasip gördüğü bölgelere 14 gezi yaparak, bağli evvelde müfredatı gösterilen 8426 orijinal halk melodisi toplamıştır.

2 — Folklor arşivi kurulduğu gündenberi kompozitör ve müzik bilginlerinin istifadelerine açık bulundurulmuştur.

3 — Arşivdeki malzeme bugün sadece tanzim edilmiş durumdadır. Tasnif ve yayin işlerine derlemelerin sona ereceği önümüzdeki yılda mütehasıs bir heyet tarafından başlanılacaktır. Derin saygılarımla bildiririm.

Müdür

(Ulvi Cemal ERKİN)

1937 DERLEME GEZİSİ

İl	Yokal	Enstrüman	Refakatli	Toplam	Uzunhava	Kırkbara
1 — Sivas	30	12	37	79	24	55
2 — Erzincan	53	00	09	62	13	49
3 — Erzurum	79	21	09	109	10	99
4 — Gümüşane	23	02	00	25	00	25
5 — Trabzon	57	24	62	143	09	134
6 — Rize	35	15	20	70	01	69
7 — Elâzığ	63	06	34	103	21	87

1938 DERLEME GEZİSİ

8 — Balıkesir	24	35	33	92	01	092
9 — İzmir	29	19	35	63	03	60
10 — Manisa	91	16	43	150	09	141
11 — Aydın	16	10	37	63	04	59
12 — Denizli	01	10	24	35	02	33
13 — Afyon	47	00	24	71	12	59
14 — Kütahya	40	15	54	109	07	102
15 — Malatya	83	53	103	244	24	220
16 — D.bakır	15	02	37	54	25	29
17 — Urfa	60	26	58	144	20	124
18 — G.Antep	36	21	23	80	23	57
19 — Maraş	56	20	14	90	10	80
20 — Adana	96	15	12	123	50	73

623

1939 DERLEME GEZİSİ							
21	—	Çorum	87	53	101 241	28	213
1940 DERLEME GEZİSİ							
22	—	Konya	123	169	219	90	425
1941 DERLEME GEZİSİ							
23	—	Kayseri	93	38	84	42	173
24	—	Niğde	21	25	57	17	96
1942 DERLEME GEZİSİ							
25	—	Antalya	6	34	82	2	102
26	—	Burdur	2	23	79	11	98
27	—	Isparta	17	22	100	6	142
28	—	Muğla	17	39	55	00	111
1943 DERLEME GEZİSİ							
29	—	Anasya	25	32	102	29	130
30	—	Tokat	10	77	129	37	179
31	—	Giresun	27	36	50	9	104
32	—	Ordu	46	16	43	105	4
33	—	Samsun	45	41	50	136	7
1944 DERLEME GEZİSİ							
34	—	Bingöl	6	21	00	27	6
35	—	Tunceli	36	79	52	167	27
36	—	Mus	53	24	10	92	29
1945 DERLEME GEZİSİ							
37	—	Ankara	60	53	101	214	30
38	—	Çankırı	9	3	42	54	5
39	—	Kırşehir	18	11	32	61	9
40	—	Yozgat	18	27	44	89	21
1946 DERLEME GEZİSİ							
41	—	Antakya	76	20	14	90	10
42	—	Mersin	10	6	26	44	9
1947 DERLEME GEZİSİ							
43	—	Edirne	36	14	19	69	6
44	—	Çkale	25	17	27	69	2
45	—	K.lareli	101	3	18	122	1
46	—	Tekirdağ	53	12	30	95	4
47	—	Bursa	17	80	40	137	2
1948 DERLEME GEZİSİ							
48	—	Bolu	43	59	34	136	10
49	—	Kastamo	53	2	131	186	28
50	—	Sinop	24	7	4	35	2
51	—	Zonguld	26	6	29	61	2
1949 DERLEME GEZİSİ							
52	—	Eskişehir	71	11	52	134	15
53	—	Bilecek	59	1	55	115	9
1950 DERLEME GEZİSİ							
54	—	Ağrı	18	31	1	50	21
55	—	Van	95	00	6	101	25
56	—	Kars	43	50	35	133	15
57	—	Coruh	21	42	35	98	17

MUHTELİF ZAMANLARDA ARŞİVDE
TESBİT EDİLEN:

K O Ş M A

Mihnell dünyanın türlü gamine,
Acap sözden sazdan fayda olur mu?
Ayrılığın koru değse semine;
Acap sözden sazdan fayda olur mu?
Diyar diyar, gurbet ile çıkarsak;
Düşmanlardan iraklara kaçarsak;
Han bulamaz sokaklarda yatarsak;
Acap sözden sazdan fayda olur mu?
Yavrularım ardım sıra ağlasın;
Baban nereçerde diye söylesin;
Gün olurda kuzu gibi meleşsin;
Acap sözden sazdan fayda olur mu?
Sükânı yok buraları niceyim;
Sazı alıp yedi dağa gideyim;
Ahvall belirsiz nasıl ideyim;
Acap sözden sazdan fayda olur mu?
Uzaklardan ben bir haber alamam;
Pek dardayım daha fazla duramam;
Murad işem yollarım bilemem;
Acap sözden sazdan fayda olur mu?
Gurbete gönderdim üç satır yazı;
Bu yıl şöyle böyle geçirdik yazı;
Mazhara söyletir gel bazı bazı;
Acap sözden sazdan fayda olur mu?

Mazhar SAKMAN

Vokal	Enstrüman	Refakath
187	74	561
Toplam	Uzunhava	Kırkhava
822	126	696

Plak kumpanyalarından ele geçirilen ünlü halk
sanatkarlarına ait parçalar: 1015

Genel toplam: 8426

Yukarıdaki mektup muhteviyatından da
anlaşılabileceği üzere yurdumuzun 57 vilâyetinde
çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca hususi surette
aldığımız habere göre, bu sene, Halil Bedi
Yönetken, Muzaffer Sarısözen ve Rıza Yeti-
şen'den mürekkep derleme heyeti İstanbul ve
Kocaeli bölgesi halk melodilerini de plaklara
alacaklar ve son olarak 1952 senesi yazında da
Siirt havaisi derlemesini yaparak mesallerinin
toplama ve tesbit kısmını bitireceklerdir.

İstanbul bölgesi halk musikisinin derleme
sirasının gecikmesi, semai kahvelerinin ve iz-
lerinin ortadan tamamen silinmesine sebep ol-
muşsa da, on bine varan parçayı ihtiva eden
yurd çapındaki metodlu ve geniş bir çalışma-
nın büyük kıymeti olduğunu da tebarüz ettir-
meği borç biliriz.

İhsan HİNÇER

Bengi Oyunu

Yazan: Mahmut R. GAZİMİHÂL

Hem Toros Tahtacıları arasında, hem de
Ege'nin muhtelif bölgelerinde köylülere yaşı-
tılan ve yer yer Mengi, Mengü, Bengi gibi isim-
lerle anılan sıra oyununun tarifi ve havaları
hakkında bazı şeyler nesredilmiştir. Meselâ
bir yerde deniliyor ki: «Bengi Zeybeği eski za-
manlarda Ege bölgesinin meşhur yiğitlik oyu-
nuydu; harpte saf nizamıyla karşılaşılıp pehli-
vanların ayrı ayrı er meydanına çıkarılışında
galebe çalan her Türk pehlivanı mağlûp pehli-
vanın kesik başını kendi tarafına fırlatır,
böylelikle kümelenen kelleler etrafında
— düşman tarafa pes ettirildikten sonra —
Bengi zeybeği oynanılmak suretilerle zafer kutla-
nır». Oyun hâlâ da yer yer tutulmaktadır.
Türlü yürüyüş, kükreş ve mangalanış figür-
leriyle tam bir zafer sahnesi arzeder; Ege'deki
görünüşüyle askerî bir oyun olmasına karşılık,
Toroslarda kısmen Tahtacı tarikatından hatıra
kaldığını düşündüren figürlere rastlanmıştır.

Maksadım oyunun mevcut tariflerinden
bir hülasa çıkarmak değildir. Sadece tarihi de-
ğerine bir nebze temas etmek istiyorum. Ana-
dolanın en batısında tutunabilmiş tek «sıra
oyunu» olarak değerini belirtmek istiyorum.
Hakkında pek az tarihi belge mevcut olmasına
rağmen uzak asırlardan armağan halis Türk
oyunu olduğu «köklü hayatıyelinden» de bel-
lidir. Batı Anadolu'da sıra oyunu çeşitleri azal-
dığı halde benginin yaşayabilmesi pek mâna-
lidir. Vakantüs Aşkpaşazade eski tarikatlardan
birini tenkid ederken; «Bengi ve Zankı
ve Toblak ve Zıblak ve şeytani âdetler bunlar-
da çoktur» diyor (Vekâyname, S. 205, İstan-
bul basımı 1332; yazılış tarihi: XVI. asır). Me-
lînde geçen âbâtilerin cümlesi oyunlarla ala-
kalıdır; şu halde «Bengi» dediği de bugün ü-
zerinde durduğumuz sıra oyunu olacağı kolay
anlaşılır. (1). Şu halde, bengi oyunu hakkında
elde mevcut tek tarihî kayıt şimdilik budur;
oyunun «Alp-Erenlik» ile olan eski alakasını
tekit eder.

Bengi adı hiç şüphesiz Türkçe bir kelime-
dir. Bu gibi ince telâffuzlu kelimelerimizin es-
kiden çokluk kalın söylendiğini biliyoruz; ez-
cümle yeni, keltmesi Kâşgarlı Mahmud'a na-

zararı aslında «Yanı» idi, zaten Yeniçeri adının
batı dillerinde «Yanıkların» veya «Janiser» oku-
nacak şekilde yazılmış olması bir tesadüfe
hamledilemez; belli ki kelime eski batı türkçe-
sinde de «Yanı» şeklindeydi. Elma, eski metin-
lerde ve şimdiki bazı lehçelerde Alma'dır. Men-
teşe'nin eski söyleyişi Mantâşa idi, v.s. Bu em-
sâle nazaran Mengi veya Bengi'nin eski te-
lâffuzu da Mangı olmak gerekir.

Araştırmalarımızı bu zarurî zaviyeden yü-
rüttüğümüz takdirde ilk bir dikkate değer ip
ucunu yakalamış oluruz; Mangı, en başta Man-
ga sözünü tedai ettiriyor. Manga'nın etimolo-
jisi çözülememiştir; «Halka; daire; halkavâri o-
turmuş kimseler; gemicilerin karavana başında
çevreneliği; askerde bir onbaşı takımı» gibi
mecazî mânalara geldiği malumdur (2). Mengi
ile Manga arasında acaba uzak bir kök birliği
var mıdır? Bu istifhami dillerle çözdürsünler;
ben, Mengi veya Mangı sözünün dil kaynakla-
rında mevcut olup olmadığını araştırarak şah-
sen şimdiden müspet kanaate ulaştım.

Dilimizden en eski sözlüğü olan Divan-ı Lû'
gat-İ-Türk'te bir «Mangış» sözünü var ki arap
harfleriyle yazılışından «Mengiğ» okunması da
caizdir (3); anlamı «adım»dır (4). Kâşgarlı
Mahmud misâl olarak kelimeyi şu cümlecikte
kullanıyor: «Anuğ mangışi kör» (= Onun adı-
mını gör). Kâşgar lehçesinde Mangmak «salla-
na sallana yürümek, gezip dolaşmak, ilerlemek»
anlamına gelir. Uygurcada Mengi, hattâ Mingi
sifat olmuştur; yüksesek, âll, semâvî demek-
tir; münmek (=münmek) fiilinden gelme ola-
rak «binmek, çıkmak, atlanmak» mânalarına
işmiş; mecazen mengü = binek atı, ve minüklü
= süvari demektir. Yine uygurcada meng'
mek, mengü, mengi vardır. (Macarçada Menu

(1) Türkçe olmayan diğer bir «Bengi» kelimesi konumuzla alakalı olamaz.

(2) Manga adımı, manga yürüyüşü tâbirle-
ri de vardır.

(3) Türlü Türk lehçelerindeki varlığı için
aynı sözlüğün Endeks cildindeki mukayeselere
bakınız.

(4) «Yürüyüş» diye de tercüme edilebilir.

62h

425

Manisada "İlk Namaz,"

Yazan: Semahat GENÇER
Manisa Lisesi Felsefe Öğretmeni

İlk namaz, Manisada Regaib kandilince verilen isimdir. Bütün diğer kandillerini gayet sâkin geçiren, sokaklarında, İstanbulda alışık olduğumuz eli fenerli:

«Yağ parası mum parası»
«Akşam oldu kandil parası»

Nakarata ile doluşan küçük çocukları bile bulunmayan bir şehirdir Manisa. Yalnız Regaib kandili gelince vaziyet değişir. Bir hafta evvelinden itibaren dükkânların önünü satılığa çıkarılan süsamlı helyalar, irilj ufaklı rengârenk kâğıt fenerler doldurur. Maytab ve mantar satışı ise «Namazlık» avazeleri arasında hararetle devam eder. Ve o gece Manisa tam bir şenlik yapar. Sokakları dar bulan çocuklar, gençler hattâ genç ihtiyarlar daha çok arsalarıda, mahalle aralarındaki meydanıklarda toplanır. Maamafih doluşan guruplar da mevcuttur. Neşeli, gürlütlü bir kalabalık ışık yağmurunu ve biribirini arkasına yahut ta küme halinde patlatılan mantarların şiddetli sesleri ile Manisayı âdetâ harp meydanına çevirerek saat 24'e kadar eğlenir. Dedelere yakılan mumların ise haddi hesabı yoktur.

«girmek» anlamıyla kullanılıyordu. Böylece «Mengi» oyununun adı en eski lehçelerden arımadır; oyunun kîdemi de aynı eskilikle mütenasıptir. (Ege bölgesinde Bengi Zeybeği diyorlar; şu halde bütün «Zeybeklik» aynı kîdenie bağlıdır). Ege halk danslarının tarifi olarak mahalli yayında verilen bilgilerden de Bengi Zeybeğinin esas itibarıyla bir munga yürüyüşü, hem de seferi yürüyüş oyunu olduğu kesin olarak anlaşılıyor; buna, baş tarafta arzettiğimiz gibi «zaferi kutlama» mahiyeti de katılacak olursa oyunun askerî özü büsbütün aydınlanmış olur.

Ege halk oyunlarının kîdemi bahsi işte bu kadar köklüdür ve esrarla doludur. Umumiyetle Anadolu sra oyunlarının menşei meselesini ise folklorun imkânlarına göre gelecek yazıda ele alacağım.

M. R. GAZİMİHÂL

Ertesi sabah türbe pencerelerinde bembeyaz kalın bir mum tabakasının teşekkül ettiğini görürsünüz. Geceleyin uykuya mağlûp olan küçüklerin kalan mantarları tek tük birkaç yerde patlar.

Manisa niçin bu kandile büyük bir ehemmiyet veriyor?

Bu soruya verilecek cevap onun tarihi ile alakalıdır. Çünkü «İlk namaz» ayı zamanda Manisanın Bizansdan alındığı gecedir.

M. S. 395 de Roma imparatorluğunun İkiye ayrılması ile Bizanslılarda kalan Manisa 1313 yılında Saruhan Bey tarafından zaptedilerek Türklere geçmiştir.

Halk arasında yaşanan bir rivayete göre Saruhan Bey Recep ayının 4 ünü 5 ine bağlayan gece şehrin doğusundan taarruza geçmiş, askerlerini fazla göstermek için beraberinde getirdiği keçilerin boynuzlarına yaktırdığı mumları yapıştırtarak biraz arkalarındaki ova ya salıvermiş. Şehrin muazzam bir kuvvetle çevrildiğini zanneden Bizanslılar bozulan maneviyatları ile hücumların şiddetine mukavemet edemiyerek geri çekilmeğe başlamışlar. Saruhan Bey kuvvetleri düşmanı Manisanın batısında bugün Horozköy ismiyle anılan mevkie sürdükleri vakit tan yeri ağarmak üzere imiş. Bir horoz, sabahı ve zaferi müjdeliyerek uzun uzun ötmüş. Sonradan orada kurulan köye «Horozköy» denmesinin sebebi de bu imiş. Bütün gün düşmanı kovalayıp uzaklara atan Türkler o akşam «İlk namaz» ı kılmaşlar Manisada. Bu gece aynı zamanda Regaib Kandili olduğu için zafer ve kandil birleşmiş, büyük bir bayram yapılmış.

İşte 1313 denberi arabi ve rumi aylar arasındaki farka rağmen Regaib kandili gecesi aynı zamanda Manisanın alınışı olarak her yıl kullanılmakta ve halk tam bir şenlik gecesi yaşamaktadır.

Âşık Ömer'in Yeni Şiirleri

— IV — Toplıyan: Hikmet DİZDAROĞLU
Burdur Ortaokulu Müdürü

— 16 — (1)

Seyredenler kaameti bâlâsın efgan eyledi
Bir nice âşıkların aklını talar eyledi
Çıkarıp esvabını cismihâl uryan eyledi
Şaşı tellâklar görüp illâ mübarek Cum'a gün.
Bindi malın üstüne gitti içeri yad ile
Aklı gitti ol nallın oldu makbul şad ile
Desti bus eyledi ol tas ağladı feryad ile
Hâk-ı paye yüz sürüp halâ mübarek Cum'a gün.
Çamlar ol dem gözlerinden kanlı yaşlar döktiler
Çini mermerler dahi haylice bağrın söktüler
Kurnalar dört köşeden hep hüsnüne hu çektiler
Koptu hammam içre vaveylâ mübarek Cum'a gün.

Der ki ÖMER giyinip Cuma'ya niyet eyledi
Hem ibadetbanesin nur ile ziynet eyledi
Hatip minberde cemalin görüp izzet eyledi
Okunur ismin yine Hakk'a mübarek Cum'a gün.

— 17 — (2)

Ey gönül Hakk'a ibadet kıl mübarek Cum'a gün
Zikr ile kalbin pasını sil mübarek Cum'a gün
Ver salavât ol Muhammed Mustafâ'nın ruhuna
Nice bir Kâbe savabın al mübarek Cum'a gün.
Verilir bir bir ezanlar cevazın verdi Hüda
Okunup minberde hutbe ruh-i envar-i sada
Olsa dağlara günahın defeder Bâr-i Hüda
Bir kez Hakk'ı zikreylese dil mübarek Cum'a gün.

Âşık-ı sadık olanlar terkeder cümle işi
Sevdiği olan cihanda daim İsrâir (?) işi
Hüda böyle vadeylemiş her ne işlerse kişi
Bir savab bin yazılır de ol mübarek Cum'a gün.
Der ki ÖMER el bağlayıp geşse mihraba hınam
Kuşatıp cümle etraftı melâike bittamam
Rahmet deryasına gark olmak için cümle âlem
Hâedler dergâhı Hakk'a yol mübarek Cum'a gün.

(1) Bu divanın birinci kitabı elimizdeki cönkte yoktur. Diğer bir varyantı için bk. S. N. Ergun, Âşık Ömer Divanı, S. 304-305, No. 510.

(2) Diğer bir varyantı için bk. aynı eser, S. 306-307, No. 513.

(3) Diğer bir varyantı için bk. aynı eser, S. 324-325, No. 537.

Bi-vefalık etme de lüffet kulun kurbannım

— 18 — (3)

Ey peri hüsnün gülnü görmeğe can arzular
Derdimendim bir murada ermeğe can arzular
Aç nikabın mah cemalın görmeğe can arzular.
Âşıkâ cevretmeği sakın ki âdet eyleme
Ağlatıp dostların düşmanları şad eyleme
Şem'nin pervanesiyim bendeni yad eyleme
Hâk-ı pâyine yüzümü sürmeğe can arzular.
Gam degildir ey güzeller şulı uryan olduğum
Kendimi eyledim feda sana kurban olduğum
İşte bilindi canım aşkında kurban olduğum
Dembedem her hizmetini etmeğe can arzular.
Hikmeti var bülbülün de dalma güde değil
Der ki ÖMER neyleyim ben ihtiyar eide değil
Sevdiğimin bendesiyim yalnız dilde değil
Kâbe-i rüyün ziyaret etmeğe can arzular.

— 19 — (4)

Âşık-ı sadıklar ile et rakibin cengine
Bineli divar-ı aşka dalmışım ben cengine
Açılıp türlü çiçekler nevbahar oldu yine
Goncalar har ile hemdem bülbülün efganı var.
Salıup bin naz ile meydana çıkmış ol peri
Defter-i âşukan içre rakibin yoktur yeri
Gül bulamaz yâr içinde ağır olan gelsin beri (5)
İki el bir baş içindir herkesin bir yârı var.
Mürşid-i kâmil olursun sunma destin bâbila
Dağlara düşmem mukarrer bir külheylân at ile
Lâf-u güzaf etmek olmaz şahid-ü isbat ile
ÖMER'in mişvarı belli sad hezar meydana var.

— 20 — (6)

On sekiz dilber içinde azmeyedim gönlümü
Hasan ile Hüseyin cismini püryan eyledi
Bekir'in beheri küşe-i didar hakkıçün
Yusuf'a meyil verender Mısır'a sultan olur (7).
Hep adular bağladılar yâre giden yolunu
Uak hatâdan saklasın gül yüzüz Abdullâh'ımı
Müptelâyım can u dilden severim İbrahim'i
Duyar ise Muhammed'im katline ferman eder.

(4) Bu divanın birinci kitabı cönkte yitilmiş olduğundan, istinsah edilemedi.

(5) Bu mısra, vezin bakımından bozuktur.

(6) Diğer bir varyantı için bk. S. N. Ergun, Âşık Ömer Divanı, S. 317-318, No. 527.

(7) Kafiyein «olur» değil, «eder» olması lâzım.

426

627

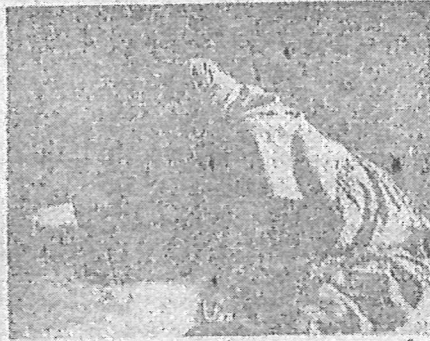
Oluşlar Karşısında:

Konya'nın "Tandır",ı

Yazan: Afif EVREN
Babalık Gazetesi Yazı İş. Müd.

Orta Anadolu, hele Konya yerli halkının, ev içi, sabit, temelli vasıtaları arasında TANDIR, sayılı, önemli bir yer tular. Şebit, yufka, bazlama, yürük işi, ekmeği olabille ama, (Tandır ekmeği, tandır gevreği), olamaz.

Tandır, Konya şehrinde vardır da, bazı il-

Tandır, yere gömülmüş, yayvan bir çömlek biçimindedir. Resimde Konyalı bir kadının yaptığı ekmeği pişikten sonra, yapıştırılmış olduğu tandırın duvarlarından alıp seleye yerleştirirken, görüyorsunuz.

Süleyman'a gönül veren Âkîbet uryan olur
Ahmed'im mah-i mestir (?) derdimde derman olur

Değme beulu Mahmud'uma kavga değil kan olur

Osman'ın kaya bakışı âlemi hayran eder.
Ali'nin hiç rahmi yoktur daima eyler Hap
Halil'in de öyri çoktur çiğirim eyler kebap
Salih'im sever oldum Yahya eise de gazap
Ey ÖMER âhir nefeste Mustafa kurban eder.
(Devam edecek)

DÜZELTME

17 nci sayıdaki (Bir açıklama) başlıklı yazımızın ikinci sütununun 26. net satırındaki mügaşerede ve kulak kelimeleri arasında aşağıdaki kısım girecektir: bulunmuştur. İlk defa 1327-1332, ikinci defa 1334-1336 yılları arasında Kara...

celerinde; meselâ Karapınar (Sullaniye) ında yoktur. Karapınarın yerli, günlük ev ekmeği (yufka, şebit) Karaman'ınki, (bazlama) dir.

Nitekim, Mevlâna ailesi, Konya topraklarına girdikleri zaman, ilk defa Karamanda karar kıldıkları içindir ki, Sultan Veled'in Türkçe bir şiirinde de (Bazlama) nın adı geçer:

•Karnım açdır, karnım açdır, karnım aç!
•Rahmet gel Tanrı bana kapın aç!
•Çemak aşından dilerim bir çanak;
•Nür hamirinden iki ilç (bazlam) aç!

Ben, tandırı, yakın tarihlere kadar, Osmanlı devrinden gelme bir vasıta sanırdım. Al-dandığımı sonradan anladım. Meğer, yedi sekiz yüz yıllık bir mazisi ve tarihi varmış! 1941 yılında Alâeddin tepesinde yapılan hafriyatta, Tandır'ın Selçuklulardan kalma olduğu meydana çıkmıştı. Tepede gördüğüm tandır, Selçuk çifterile müzeyyen; küllesi, aşağıda, yanda değil, üstünde idi. Aynı zamanda küçük, bir kadının kollarını rahatça, kolayca uzatarak bezeleri yapıştırarak kadar kullanışlı, biçimil, mükemmeldi.

Demek ki tandır, Konya'ya, Konya'nın evcimen, hamarat kadınına, Selçuk Türklerinin yadigarı, mirasıdır.

Zaten, türüm türüm kokan (tandır ekmeği, mis gibi (tandır gevreği), tombul tombul (tandır böreği) de Türküm ben! der, durur. Tandır çebici, tandır çorbacı da öylesine...

Tandır, zamanla, daha çok ekmeğin çıkarılması için halkın elinde büyümüş; kullanılması zahmetli hale gelmiş olmalıdır.

Bütün bunlarla beraber, iptidai tarz ve şekline rağmen, tandırda yapılan taze bir ekmeğe yağlı gevreğin, hatâta yağsız gevrek ve hele (düşme) nin lezzet ve kokusunu; yanık yanık bakışını, başka hiçbir ekmeğe bulamazsınız. Türk'ün kendi gibi, yemekleri ve (ev ekmeçleri) de asıldır, vesselâm!

NOT: 20 nci sayımızdaki "Konyalı bir Koşukçu" başlıklı yazımızdaki notun konulması unutulmuş. Not şöyle olacaktı: Şair şimdilik isminin bahis konusunu edilemesini istememektedir.

A. E.

Müzik:

Türk Halk Musikisinde Çok Seslilik Meselesi

— I —

Yazan: Sadı Yaver ATAMAN

Meraklı ve çalışkan bir meslektaşımız olduğunuzu yazılardan anladığım Müzik Öğretmeni Sadık Uzunoglu'nun dergimizin 19 uncu sayısında çıkan (Türk Halk Müziğinde Polifoni) başlıklı yazısı, bizi bu bahis üzerine tekrar çekmiş bulunuyor. Halk Musikimizdeki çok seslilik meselesine bundan 35 yıl kadar evvel mihni koymuştum. 7-8 yaşlarında Seğmenlerin peşine takılıp Meyterlerin yanı sıra koşarken, onlardaki Musiki ile, Yüksek kahvede Karagöz Mehmetlerin, Balabanların ve Ali efelerin Bağlamalarındaki seslerin ahenk farkları, meraklı ve istidatlı bir çocuğun dahi kavrayabileceği kadar açıktı. Sonraları bu mesele, ciddi bir mesguliyet haline gelince, anlaşıldı ki, Bizim Halk musikimizin bünyesinde çok seslilik alâmetleri mevcuttur ve bu çok

si ile, dörtlü, beşli ve daha başka aralıklı sıra yürüyüş ve çift gidişler ve muhtelif seslerle söyleme an'anesinin (Koro) mevcudiyeti, bizi bu noktaya elbette çekecekti, nekim açık göz ve kulağı delik bir müzik folkloresununun, şayet tetkiklerini derinleştirmiş ve şümüllendirmiş ise — Halk Musikimizin, bu hususiyetini gerçek kriyeryumları ile anlamakta güçlük çekmeyeceği tabiidir.

Genç arkadaşımız Uzunoglu da çok sesliliğe ait bazı noktaları yazısına almakla beraber, tereddüt göstermektedir. Böyle mühim ve alâka çekici bir mesele üzerinde devamlı, esaslı ve uzun zaman neticeler almaktan kat'i hükme varmakta acele etmek doğru olmadığı için bu arkadaşımızın endişesini yerinde görmekteyim. Bu arkadaşımız tetkiklerine devam ederek

sesliliği yerli musikicilere tabiatler, insiyak ve ihtiyaçlar yaptırmaktadır. Genç arkadaşımız Uzunoglu, bilmiyorum benim bu sahadaki emek ve çalışmalarımı ve bu mevzua ait çeşitli tetkiklerimi ve verdiğim örnekleri biliyor ve görmüş müdür? Bu arkadaşımızın bahsettiği yazımda, gizli tarikat musikilerinde politoni iddian eden merhum arkadaşım Vahit Lütfi Salcinin verdiğ örneklerdeki muntazam armoni ve kontrpuvan hareketlerini kaydıhtıyla telâkiki ederek halk musikimizde ait böyle bir iddiayı desteklemeğe imkân olmadığını belirtmiş, olsa olsa bu hareketlerin bu gizli toplantı musikilerine Münevver musikiciler tarafından sokulma ihtimallerini de düşündüğümü söylemişim. Ancak halk musikimizdeki (dem) hâdise-

bu yolda azimle yürüyecek olursa ki, — durumu çok müsaittir — bize faydalı ve aydınlatıcı neticeler almakta geçikmeyecektir. (Halk Türkülerini ve onları çalan sazları) dinlerken unutmamalıdır ki, geniş bir Kültür müessesesi olan Halk Musikisi, yalnız türkü olarak düşünülse bile, şehirdeki ve yakın köylerdekilere, şehirlerden uzak köylerdekilere arasındaki karakter farkları ve çeşitli halk sazlarının — yalnız benim tesbit edebildiğim 36 çeşit — karakter ve tonal hususiyetleri insanı hayrette bırakacak mahiyet taşımaktadır. Esasen Folklorun kaynağı şehirlerden uzak köylerdeki.

Şimdi Türk halk musikisindeki çok seslilik alâmetlerini kısaca tetkik edelim:

1 — Polifoninin menzei addedilen (Dem)

428

429

hâdisesi.

2 — Dörtlü, beşli, altılı, yedili ve daha başka aralıklarla sıra yürüyüş ve çift gidişler çarpımlar.

3 — Muhtelif seslerle söyleme an'anesi.

4 — Bağlama takımlarında ve yaylı sazlarda akor ve çalgı karakterleri.

5 — Tempo sazlarındaki çarpma ve döğme hususiyetleri.

6 — Nefesli sazlardaki horlama ve cızırtılar.

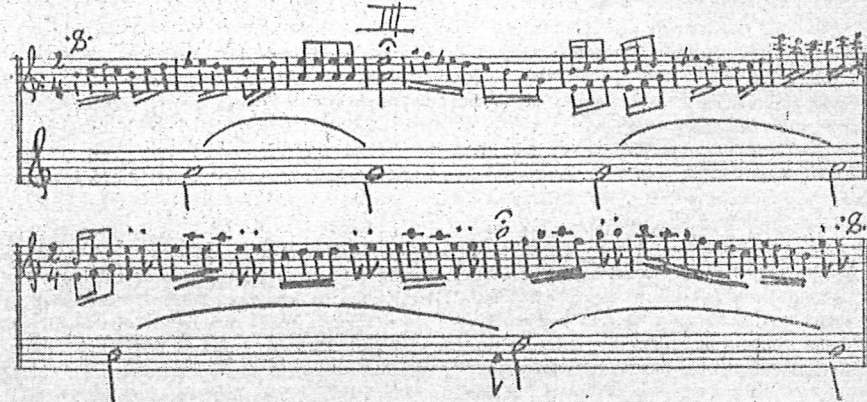
★

1 — (Dem) hâdisesi, Melodiye ait karar perdesi üzerinde bazan fasulalarla oktav değiştirerek yapılan hareketler okuyucuya devamlı surette karar perdesini veren refakati seslerden sayılırsa da, aslında bu hareketlerin çarpma seslerle beraber melodiyi süsleyici ve zenginleştirici ses unsuru olarak vazifesi vardır. Mızrapla çalınan telli sazlarda (Bağlama takımları) başlama perdesi (dahil) ile, karar perdesi (dahil) arasında yapılan kısa gezintiler (taksimler) veyahut karar perdesi üzerinde fa-

sılalı vuruşlarla yapılan (Bam) gösterişleri (Dem) in kendisidir. Bu cümleden olarak zaten dem tutma tâbiri de halk arasında kullanılmaktadır. Uzun hava einsinden (Gerali, Boz-lak, kayabaşı, Mani, Avaz, Çukurova, Maya, Hoyrat, İbrahimi, Nevruzî, Kalenderi, Tatyân, Kürdi, Türkmeni v.s.) gibi içlerinde klâsik

Halk makamlarına ait olanlar da bulunan serbest ağızlarda refakatçi sazlardan bir kısmı melodinin ayak ve desteleme denilen (Taksim) kısmını yaparken bir kısım saz da karar perdesi üzerinde (dem) hâlidir (Örnek: 1).

Örneğini verdiğim saz demindeki mâni uyağı melodinin kendisidir. Baş saz, bu ağıza refakat ederken, diğer sazlar karar perdesini göstermekle iktifa ederler. Tellî sazlarda bazan yavaşık ses aralıklarından ziyade atlamalı aralıklar, yani (dörtü, beşli) kullanılır. Ve ekseriyetle birinci, ikinci, üçüncü oktav fasulalarından faydalanılır. Kaval çığırma gibi sazlar yapıları icabı ikinci ve üçüncü oktav dahilî sesleri birer oktav pes çalarlar. Zurna, Kaval, çifte, çığırma, dilli düdük, sipsi vesaire gibi

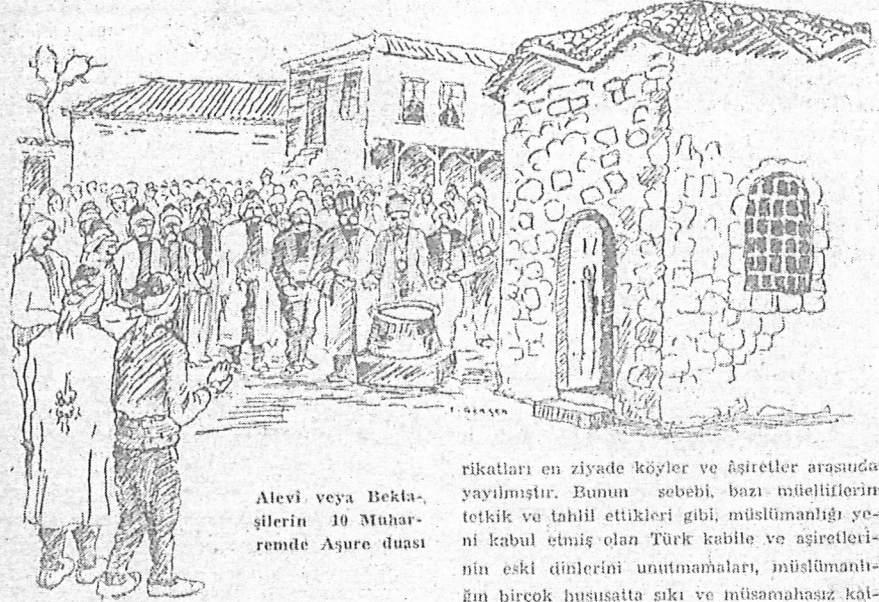

Makedonya Yürük Folkloru

MAYADAĞ, KARASINAN, ALÇAK YÜRÜKLERİ ARASINDA DİNİ DURUM:

V

Yazan: İbrahim GÖKÇEN

Alevi veya Bektaşilerin 10 Muharremde Aşure duası

Bu köyler arasında İslâmîlığın sünni mezhebi umumdür. Sünniler pek dindar ve mütekit görünürlerdi. Fakat gerek Mayadağ ve gerek diğer köylerde Bektaşilik te inîşar etmişti. Birbirine zıt olan bu iki mezhep sâlikleri arasında dehşetli münâferet mevcuttu.

Anadolu'da da Bektaşilik ve Alevilik ta-

nefesli sazlarda (dem) hâdisesi fasulalarla triller şeklinde ve ekseriyetle horlamalı ve cızırtılı olarak devamlı surettedirler (Örnek: 2).

Yaylı sazlarda (Dem) dörtlü ve beşli ve daha başka arabkılı sıra yürüyüşlerle de ilgilidir. Bazan esas nota eşitlik yapan sıra yürüyüş bırakılarak yanyana bulunan tellerden birinde melodiyi işleyip, diğerine yayı devamlı surette sürmek suretiyle refakateçilik yaptırılır. Yaylı teller üzerinde sektirmek suretiyle de muhtelif sesler elde edilir (Örnek: 3).

Sadi Y. ATAMAN

rikatları en ziyade köyler ve aşiretler arasında yayılmıştır. Bunun sebebi, bazı müelliflerin tetkik ve tahlil ettikleri gibi, müslümanlığı yeni kabul etmiş olan Türk kabile ve aşiretlerinin eski dinlerini unutmamaları, müslümanlığın birçok hususatta sıkı ve müsahhasız kâdeler vazetmesidir. Eski bir Türk dini olan Şamanlık, içkili ve çalgılı cemiyetleri, kadının erkekle birlikte bulunması, tesettür ve haremî mehûmunun tanınmamasıyla, İslâmîyetin bazı kâdelerine uymuyordu. Orta Asyada bu dinin tesiri altında inkişaf etmiş olan Türk kitleleri, müslümanlığı kabul ettikten sonra evvelâ Hoca Ahmet Yesevî tarikatının akayidi ile karşılaşmışlar, daha sonra bu tarikattan teşeyup eden Bektaşilik, Alevilik, Nakşibendilik gibi tarikatların propogandacılarını dinlemişlerdir (1). Türk aşiretleri kendi tabularına ve eski itiyat ve göreneklerine daha uygun olan Bektaşilik, Kızılbaşlık ve Alevilik gibi tarikatları kabulde tereddüt etmemişlerdi. İşte bu sebepten dolayı Anadolu'da aşiretler ve bunlardan teessüs etmiş olan köylerde bu tarikatları bulmak her zaman için mümkün olmuştur.

15. Asırda İran hükümdarı Şah İsmail'in

430.

431

misyonerleri bu tarikatı tanıtmak için büyük rol oynamışlardır.

Anadolu'dan Rumeli'ye geçen Türkler tabiiyle dinî telâkîlerini de beraber götürdüler. Bundan başka tarikatların propagandacıları da «tahta kılıçları», «keramet» leri ile birlikte Balkanlara geçmişler, ideallerini tahakkük ettirmekte devam etmişlerdir (2).

Alevilik ve Bektaşilik propagandacılarını muvaffakiyete götüren âmillerden en mühimi de duaların, niyazların Türkçe oluşudur.

Diğer taraftan halkın diline uygun öz Türkçe şîirlerini (Nefes) yanık bestelerle okuyarak dolayan dervişler, dedeler Türk aşîret ve kâbileleri nazârında yabancı bir unsur değil, bilâkis eski devirlerde ellerinde kopuzlarıyla dolayan saz şâirlerinden, Şamanlardan farksız idiler. İşte bu yüzden Türk aşîret ve köylüsü nazârında bu gibi tarikatlar râğbet görür.

(1) İlk Mutasavvıflar M. Fuat Köprülü S. 23

(2) Müeyyirî Âli de Sultan Orhan devri meşâyihî sirâsında yine Ahmet Yesevî hulefasından 600 tarihlerinden sonra Rum'a gelen ve «Bozok» Sanceği civarında «Osman Baba» tekkesi namıyla maruf bir tekke bünyat eden «Emîrî-Cin Osman» namında birini daha zikrediyor.

Bu Osman Baba sair birçok vâllerin menâkıbinde görüldüğü vechile harikulâde bir surette dünyaya gelir. Ebeveyni, nezîrleri muhtemelen onu Ahmet Yesevî'nin hizmetine verirler; Kış ortasında taze üzümlü bulup seyhine getirmek gibi kerâmetler gösterir. Nihayet Cin memleketinden bazı tacirler şeyhe gelip memleketterinde çıkan bir ecdadın izalesine İbromet etmesin! rica ederler. Seyh, henüz çocuk olan Osmanın beline bir tahta kılıç kuşatarak yollar; o da gidip ecdadı bulur. Sonra Osman'a Emîrî'nin lakabı verilir ve Seyhî tarafından Rum diyârına gönderilir. Orada birçok karyeler halkını İslâm dînine ihlal ve irşat eder. Âli Bektaşî menâkıbelerine çok benzeyen ve fakat vilâyetnamelerde mevcut olmayan bu menâkıbeyi 1005 tarihinde Bozok Sanceğinin hüvzu hirasetine memur İken Osman Baba Tekkesi Seyhî Umdet-ül-Mâçîn'den istilp zahtetmiştir. İlk Mutasavvıflar Prof. M. Fuat Köprülü S. 56.

Bende mevcut olan eski bir Bektaşî ebnâkünde rastladığım şu «nefes» te de böyle bir

yordu (3).

Mayadağ ve Karasınan'da Bektaşîliğin tessüs etmesi de bu tarihî hakikatlere dayanarak izah edilebilir. Yalnız buralara yerleşmiş olan Yürük oymakları bu tarikatı Anadolu'dan mı getirdiler, yoksa buraya yerleştikten sonra mı propagandacılar vastasıyla sülûk ettiler? Burası pek malûm değildir. Yalnız Anadolu'dan bu akideyle Rumeli'ye geldiklerini okşayan bir nokta vardır ki, o da eski hüccetlerde imzaların «dede», «Baba» gibi vasıflarla birlikte bulunmasıdır. Bu vesikâlerden birini bizat gören babam, sonradan hususî ellerde bunun kaybolduğunu söylemektedir (4).

İbrahim GÖKÇEN

Osman Babamın adı geçmektedir:

Yine imam nesli zuhura geldi

Biri Elmali'da, Bursa'da kaldı

En küçük kardeşi Rumeli'n aldı

Size methettiğim Kızıldelidir.

Bir etek kum ile deryayı böldü

Hış aman vermedi kâfirî kıldı

Qazi Evrenosü مرسته saldı

Size methettiğim Kızıldelidir.

Kora yaylasından meskânın gören

Çadırın yerine تخت kurdu

Yedi köşeli temelin bırakan

Size methettiğim Kızıldelidir.

Meskânımdır deyip çekip oturan

Kuru şîşten tut ağacı bitiren

Osma Babayı bulutlarla götürün

Size methettiğim Kızıldelidir.

Baba pınarına niyaz eyledi

Görün yezîtlere netli, neyledi

Bunu İbrahim Baba böyle söyledi

Size methettiğim Kızıldelidir.

Bu tahta kılıç hikâyesine Bektaşî Vilâyetnamelerinde sık sık tesadüf edilmektedir. Sarı Salık ta Hoca Ahmet Yesevî tarafından beline bir tahta kılıç kuşatılarak Rum'a, Haç Bektaşî'nin hizmetine gönderilmiştir. İlk Mutasavvıflar, S. 63.

Yukarıki nefeste «Kuru şîşten tut ağacı bitiren» mısraı, Haçın Sultan Vilâyetnamesindeki menkıbeye işaretir. Bu menkıbeye göre Hoca Ahmet Yesevî Rum'a göndermek üzere Haç Bektaşî'nin beline bir tahta kılıç kuşatılınca sonra afeşte yanmakta olan bir dut odununu havaya fırlattı. Bu yanar odun parçası havada

Asya Türklerinde Musiki:

Uygurlarda Ozan ve Oyun müziği

— I —

Yazan: Sadık UZUNOĞLU

(«Uygurların Müzik Tarihine Ait Araştırmalar» adlı çıkacak kitaptan alınmıştır.)

Turfan bölgesinde çok yayılan kopuzun Uygurlarda manzum bir edebiyat yaratmış su götürmez bir hakikat olarak söylenebilir (1). Bunun en güzel örneği Uygur kağanlarının ellerinde kopuzla ezgi söylemeleridir. Kopuz yalnız Turfanda değil XII, XIII yüzyıllara doğru Türkistan Türkleri arasında geniş ölçüde yayılmıştır. Böylece bir kopuzcu sınıfı doğdu. Yedisi ili Süryani Türklerinin mezar taşları arasında Mengü-Taş-Tay adlı birisinin kopuzcu diye tanımlanması dikkate değer (2) ve Uygur toplumunda kopuzcu sınıfının önemi bundan anlaşılır. Uygurların meşe efsanesinde «Uygur şarkılarının «kurt ulmasına benzediği» (3) ozanların şarkı söyleme türleriyle yakından ilgilidir.

Kopuzcu ozanların her çağdaki etkinlikleri bizece bilinir. Ozan müziği İslâmî devirde eskisi gibi aynı devam ederek ilerlemeler kaydetmiştir. Uygurlarda bütün halk veya müzik meraklıları yazın dayanılmaz sıcaklarından kaçarak, toplandıkları göl, ırmak boylarında

giderken Konyada bir er tarafından yakalanarak hünerinin kâşısı önüne dikildi. Allahın inayeti ile o yanar ığsi, yeşerdi. İlk Mutasavvıflar, S. 62, Prof. M. Fuat Köprülü.

(3) İlk Mutasavvıflar, S. 286.

(4) Şah İsmail'in Osmanlı ülkesinde yaptığı tarikat propagandasına karşı Bayazıd-Vell, eldi, bir teşebbise girişemiyordu. Zira Şah İsmail'in taraftarları Osmanlı Sarayının içine kadar sokulmuşlar, Hassa Orduda meyki kazanmışlardı. Bunlar Padişahı avutuyorlardı: Bu tesire bir de Bektaşî ananeleriyle yetişen yenicilerin telâkîlerini ilâve ederek, Şah İsmail'in Erzurum, Erzincan taraflarına kadar olan yerlerde tat oynatmasındaki hikmeti daha güzel anlayabiliriz. Öte yandan Kızıbaşlı eski Türk dinî âdellerine uygun bulan Anadolu Türkmen aşîretleri âkım âkım Şah İsmail'e ve Erdebil'e koşuyorlardı. Çünkü bu Alevî zümrelerinin Erdebil postuna bağlılıkları çok kuv-

vetli eğlenmeler düzenlerlerdi. Ozanların eşliği ile yapılan müzikli toplantılar ozan müziğinin özelliğine yeni çeşitler katıyordu. Çin kaynaklarının bundan bahsedenerini sırası geldikçe yazacağız.

Eski çağlara döndükçe, ozanların etkinlikleri belli olmakla beraber, ezgileri bilinmemektedir. Von Le Coq'un birinci Turfan bilimsel gezisinden getirdiği bir hitap bize eski Turfan Uygurlarının şarkılarına ait metinleri gösteriyor. Biz ilk defa Uygurcadan Türkçeye çevirmiş bulunuyoruz. Şarkılar o kadar eski olmasa gerek. Çünkü arapça ve farsçadan alınan kelimelerin çokluğu ispata yeter. Bunlar Uygurların çok sevdiği halk türkölü olduğuna göre nasıl bir ruh ve düşünceyi korudukları kolayca anlaşılır. Bazıları da, bu şarkıların Moğol halk edebiyatından alınmış olduğunu söylemektedirler (4).

I

Beyaz bulutlar çıkarak güldüklerinde
Acaba her şey üstüne kar yağdırırlar mı?
Beyaz saçlı ihtiyar anam

vetti idi. «Bu kadar zahmet ve meşakkat çekip de Hazar Denizi kıyılarına varacağımıza, kâbe-ye gitsenize!» diyenler:

— Biz ölüye varmazuk, diriye gideriz, cevabını veriyorlardı. Türk Yurdu, Sayı 23, cilt 5, S. 311.

Trabzonda Vâli bulunan Yavuz Selim, Şah İsmail lehine kazan gibi kaynayan Anadolu ahvalini yakından takip ediyordu. Fakat rakibinin hakkından gelmek için babasından müsaade alamıyordu. Bittaki bundan müteessir oluyordu, fakat Şahın harekâtını tarassuttan da geri durmuyordu. Vaki Bayazıd-Vell, Anadolu Türkmenlerinin Şah İsmail tarafına göçmelerine engel olabilmek için harekete geldi. Bir taraftan doğuya muhaceretli menederken birçok rüesayı da Rumeli Vilâyetlerine tehir etti. Fakat yine mâni olamadı. Mayadağ ve Karasınan havâlisî yürüklerinin menseleri hakkunda bu satırlar müphem bir karine vermektedir:

432

Acı duyarak gözyaşı döker mi?
Kara bulutlar çıkarak güldüklerinde
Karlar, yağmurlar yağdırırlar mı?
Yaşlı, çok gün görmüş anam,
Üzülerek gözyaşı döker mi?
Bahar bulutlarından, gürlmelerle şimşekler
çakınca

Yağmur yağdırırlar mı?
Genç yaşlarında olan karılarım
Gözyaşlarını dökerler mi?
Güzün bulutları çıkıp güreyince
Çok yağmur yağdırırlar mı?
Gönül taşı iki küçük
Gözyaşlarını akıtırlar mı?

II

Çocuklarım, bu kaçmış taylor
«Babanız nerede» diyecekler mi?
Sevgili hissımlarım, kardeşlerimle yengelerim
Ağabeyiniz nerede diyecekler mi?
Yanımda durmuş elli oğlan
«Bizim önderimiz nerede» diyecekler mi?
Harem dairesinde bulunan nedimelerim
Gönülleri parçalanacak mı?
Yanımda duran bütün oğlanlar
Acaba «önderimiz nerede» diyecekler mi?
Kavuşma gününü özleyerek
(— yecekler mi) acaba heder

III

.
. kıymetini bilecektir
Arkadaş için kıymetli canını
Ve hanımı feda edecektir.
Arkadaşıma karşı iyi niyetli ol.
Bundan sana iyilik gelecektir.
Fakat arkadaşına kötü niyet beslersen
Tanrı sana cezayı verecektir.

(1) A. Caferoğlu, Ülkü mecmuası VIII-45,
1936, S. 208.

(2) C. Mareel-Dubois, Les instruments de
musique de l'Inde anelonne, Paris, 1941, Table
LII-2.

(3) Hüseyin Nâmik Orkun, Eski Türk Ya-
zıtları II, S. 31-32. W. Eberhard, Çin'in Şimal
Komşuları, S. 73. Esas Çince kaynak şudur:
Cing Cyav, Tung-çi, 200=S. 3206 C.

(4) Bang - Raehmeti, Lieder aus Alt - Tur-
fan, Asia Major, 1933. Şarkı metinlerinde bazı
eksik yerler, kıfabın yitirik olduğundan ileri gel-
mektedir.

O her iki dünyada erecektir.
Hırsı kim âdet edinmiş ise
O olmadan ölecektir

IV

Ey önderim, hikmet bil,
Hikmet sana refik olarak,
Hikmeti bilen adama
Bir gün saadet yoldaş olacak.
Hâkim adam beline
(Kuşak olarak) taşlar sararsa
bunlar cevher olur
Fakat ahmağın yanına
Altın konursa taş olur.

V

Çok ağaçlar heybetli dururlar
Ve «azırakı» meyveleri vardır.
Her şey Tanrıdan gelir,
Kulun ne düşünceleri var?
Yoldaş olarak iyi işler yapmalı
Onlar (Bize), doğru yolu gösterirler.
Kesmeyin eğri gövdeyi
Tepesinde meyvesi vardır.
Faziletli, karaaldogan,
Faziletsiz olan da aê kalmaz.
Güzellik facim giyiniz,
Onun üstünde var
[Burada bir dörtlük çok eksik olduğundan
mâna çıkmıyor].

VI

Yapılmıyacak işlerin
Önceden düşünülmesi gerek.
Düşünmeden yapıldıktan sonra
Nasil yalanlanır?
[Burada bir dörtlük okunmuyor].
Kirlenmiş elbiselerin kirini
Su ile yıkamalı.
Sözün kirlilikle yıkamakla çıkarılmaz
(O halde) nasıl hareket etmelidir?
Masumiyet ne güzeldir:
Masum olması gerek
Masum olarak
Ne yavarsın gerek.
Masum kadının önünde, erkek
Boyun eğsin.
Böyle masum birisiyle
Hayatı geçirmelidir
Hakikaten masum ise canı feda gerek
Bu ebedi bir hakıktır, ebedidir ilhaka.
Bundan başka ne söylemek gerek?
(Daha fazla söylemek mi gerek)

Sadık UZUNOĞLU

Zile mânileri

Tophyan: Cahit ÖZTELLİ

Aşağıdaki manileri Tokat ilinin Zile İlçe- mâna bakımından en az geçen asrın hayat iz-
sinde 65-70 yaşlarında yarı meczûp (Munise lerini taşımaktadır. Ayrıca mahalli ağzı ve ke-
Kadın) dan yazdım. Dikkat edilirse bu maniler limeleri ihtiva ettiğinden tetkike değeri bulun-
gerek kelimeleri, gerek taşıdıkları hayal ve duğu kanaatindeyim.

Şu dağlar mavuşdurur Yel eser savuşturur Yusuf Zeliha gibi Hak bizi kavuşturur.	Peşkir peşkir üstünde Peşkir dizin üstünde Oturmuş yazı yazar Altın köşkün üstünde	Entarisi kutnu yâr Muhabbeti tatlı yâr Ayda bir selâm göndür (gönder Selâmı kıymetli yâr
Altın yüzük yaptırđım Kağı sensin sevdiğim Yüz yerde yüz aşmam var Başı sensin sevdiğim	Bir küçükçük cezveyim İç dolu hazneyim Verin benim yârlımı Melûl mahzun gezmeyim	Karşıda gördüm yeter Boynumu burdun yeter Ben dildar aşkıyım Cemalin gördüm yeter
Altın sarısı yârim Limon yarısı yârim Bana nasip olmasın Senden başkası yârim	Kaşların karesine Gün doğmuş aresine Benim sana yandığım Bir gönül belâsına	Bahçelerde kelem var (lâhana) Aç kaptıyı gelen var Eski yârim köşede Yeni yârdan selâm var
Lâhuri şal beldedir Muhabbeti dildedir Cennetten hurî çıksa Yine gönülüm sendedir	Altın küpe el gibi Ne duruyon el gibi Ben sana güveniyom Kazanılmış mal gibi	Baldireannı (paticean) oylum Büyük köyden boynumu Sen buradan gidince Kim görsün (eğlendirsin) gönülüm
Elde fincan titirer (titrer) Kolda mercan titirer Yâr karşıdan gelirken Dil söyler can titirer	Mavi yazmalı yârim Bağır ezmeli yârim Sen orada ben burda Nasıl gezmeli yârim	Almanın hevengine Şalının irengine (renk) Kırk anahtar yaptırđım Gönülümün firengine (kilit)
Madanosun (maydanos) dalları Kökuyo yâr yolları Hatırım saydımda Sevmedim yad elleri	Altın yüzük yaptırđım Parmığıma dar benim Şu Zilenin içinde Selvi boylu yâr benim	Dağlar haremî yârim Açın yaremi yârim Ok altın beni vurdun Bilmem neremi yârim
Kaşların enli enli Ne bakan kenli kenli (knlı) Yatsam yârın dizine Yâr dese bana nenni	Kaşlarının ucundan Gül düşürdüm burcundan Dağlara nu gideyim Yârim senin ucundan (yüzünden)	Ay doğar desdeğirmi Başında tes değirmi Ben bugün yâri gördüm O bana yas değil mi
Ufacık iğnesine Mailim elvesine İnşallah kavuşuruk Darısı elimesine	Mani benim ezberim Kan ağhyo gözlerim Şu gönülümün yüzünden Mahşerece gözlerim (beklerim)	Ay doğar sini gibi Yâr gelir selvi gibi Yârim kokusun afdım Erzurum güllü gibi (Çeviriniz)

W3h

635

"Huzûri,, Adlı Eser Dolayısıyla

Yazan: Haşim Nezihî OKAY
Bursa Lisesi Türkçe Öğretmeni

Değerli Meslekdaşım Hikmet Dizdaroğlu'nun Huzûri'ye ait eserini halk edebiyatı araştırmaları bahsinde bir tekâmül merhalesi olarak kabul etmek insaf boreudur. Gerek bölümler ve gerekse şiirlerin sıralanmasında lâzım gelen linanın fazlasıyla gösterilmiş olmasından duyduğumuz bazı itiraf etmemek elimizden gelmiyor.

Belli ki, dostumuz, bu işle hayli uğraşmış, etmek sarfetmiş ve en mükemmelle yakınına yapmaya çalışmış. Bu itibarla kenşisini içten gelen bir takdir ve şükranla karşılamak ve müteşekkîr kalmamak mümkün değil. Nasıl müteşekkîr oluyalım ki bize, aramızda yaşamasına rağmen bilmediğimiz ve tanımadığımız bir kıymetli, bu vatanın coşkun, hür ve serâzat bir şairini tanıtmakla cidden büyük bir hizmette bulunmuş ve memleket irfanına bir şeyler katmış oluyor. Kıymetli var olsun. Esasen bana bu yazıyı yazdırmaya sebep olan hâdise de, bu hissin hilâfına olarak Mehmet Gökalp adlı bir arkadaşımızın bu eser dolayısıyla (19 ve 21 sayılı Türk Folklor Araştırmaları) dergisinde çıkan (Huzûri) adlı bir yazısıdır.

Arkadaşımızın bu yazısında, eser sahibi dostum Dizdaroğlu'nun, şaire ait daha birkaç yazıyı ve şu bu vilâyet, gazetesinde çıkmış makale ve malûmatı niçin görmediğini ve gerek eserinin hazırlanmasında, gerekse Bibliyografya kısmında bunlardan niçin faydalanılmadığını soruyor ve bundan dolayı dostumu itham ediyor.

Ben böyle düşünmüyorum. Bir insanın ferd olarak Türkiye'nin her köşesinde çıkan gazete, dergi ve kitapları görmesine ne imkân, ne de takat vardır. Kaldı ki Gökalp'ın bahsettiği bu yazıların bir çoğu vilâyet gazetelerinde çıkmış.

Bu işle uğraşan bir dergi veya gazete çıkmış olsaydı da Dizdaroğlu dostumuz bunları görmemiş bulunsaydı, Gökalp'ı bu muahazesinde haklı bulurdum. Yoksa bir tetkikinin, 63 vilâyetimizde çıkan gazeteleri ve meselâ Burdurdaki bir münevverin Karşıta, Artvinde veya Erzurumda çıkan Vilâyet gazetelerinin herhangi birindeki bir yazıyı görmesi ne maddeten mümkün, ne de kolayca tedariki kabildir. O halde, hümmet himmettir. Ve her vechile takdir ve şükranla lâyıktır. Bu itibarla ki ben Dizdaroğlu arkadaşımı asla kusurlu görmedim. O, sadece eline geçirebildiğini ve bulabildiğini ortaya koymuştur.

Varını veren utanmaz. Ondan sonrakilere de ona yeni ve bilinmeyen bir şeyler ilâve ederlerse günün birinde bir başka toplayıcı da hepsini birleştirerek yepyeni ve eksiksiz bir eser meydana getirir.

Ben de tıpkı Dizdaroğlu dostum gibi geçen yıl çıkardığım (Sümman) dolayısıyla böyle bir hücumu maruz kalmıştım. Ne gariptir ki, bana o hücumu yapan dostumu, bugün ben bu satırlarla müdafaaya vicedanî bir lüzum görmüş bulunuyorum.

Demek ki bir insanın her şeyi görmesi maddeten mümkün olmuyormuş. Değerli Hikmet Dizdaroğlu dostum da, Gökalp'ın bu insafsız yazısını okuduktan sonra her ilmi insanı olan münevver gibi bana da hak vereceğini ve hakikati teslim edeceğini umuyorum.

Bilmem kimindir, şöyle bir söz hatırlarım: «Ben ne zaman tenkit ve itiraza uğramışsam iyi bir iş yaptığımı anlarım.»

Bu vesile ile bir daha arzedeyim ki, Hikmet Dizdaroğlu dostum da gayet iyi, yerinde ve her vechile takdire lâyık bir iş yapmıştır.

Elde illeana kurban	Bahçelerde pıtrak	Elinde sarı lûhat (kâğıt)
Kolda mürceana kurban	Yarım gelsin oturak	İnlerim sabat sabat (saat)
Eller mal aşkıbı	Ya sevsin ya vazgeçsin	İşle koydum gidiyom
Ben de bir cana kurban	Biz de gamdan kırtulak	Oturum rahat rahat
Mavi düğme gök düğme	Elinde merdanest	Al çuha navi çuha
Yine düğdü öñüne	Yanımda bir danesi	Çuhannı yanı yuka (ince)
Her öñüne düşdüğe	Binlik sahafa (saat) benzer	Dün gece nerdeydin
Kan damlar gönlüme	Gözünün her bir danesi	Aldı beni bir tasa

Sa'yi meşkür olsun.

Bu mütalâadan sonra şaire ait, bir iki söz de ben ilâve etmek isterim.

Huzûri'nin ilk dikkatimi çekişî şöyle oldu: Bursada ve köylerinde yerleşmiş hayli Artvinli vardır. Bir ara bir halk gecesi tertibini düşünüp, bu kadroda bir de halk şairi bulundurmak gayretile etrafta araştırma ve soruşturmalar yaptırırken Artvinlilerin yerleştirilmiş olduğu (Soğuk Pınar) köyünde (İlhamî) adlı bir halk şairi olduğunu öğrendim. Okulumuzda da bu köyden Artvinli çocuklar vardı; onların delâletile mektup yazdım ve şu cevabı aldım:

Mektup yazmışsınız gelisin diye,
Sizi arzulayıp geldim efendim.
Dağlar arkasında, köy kenarında,
Bilmezden kuymetim, kadrım efendim.
Arkasından adameçağz çıktı geldi; görsük,
Tük, sevişük, şiirlerini dinledim ve oldukça zararız buldum. Bir başka yazımda ondan bahsedeceğim.

İşte Huzûri'yi ilk defa ondan duydum. Meğer şair, bir ara buraya hemşehrilerini görmeye gelmiş ve gitmiş. Hatâ (Soğuk Pınar) daki misafirliğini de yukarda söylediğim şair İlhamî'nin evinde geçirmiş ve ona giderken de üç destan ve üç koşma ile (Hocam) redifli bir başka parça bırakmış. İlhamî bu görüşmemizde bana hem Huzûri'den bir hayli bahsetti. Hem de biraktığı o şiirleri aynen bana verdi.

Bu parçaları okuduktan sonra Huzûri bir denbire beni kendine çekti ve bu olgun şairle geldiğinde haberdar olup görüşemediğime bir hayli üzülürüm. Hete çalışmak için Zonguldaga iş aramaya gittiğini duyunca, büsbütün canım sıkıldı. Halbuki onu Bursada pekâlâ bir yere koymak ve ona bir iş bulmak kabildi. Neyse kısmet değilmiş.

Bu defa Dizdaroğlu dostumun çıkardığı Huzûri adlı kitabı elime geçince, şairi daha etrafta tetkike imkân bulabildim ve bendeki parçaları da orada aradım; destanların üçünü de buldum; fakat, koşmalardan ancak biri kitapta vardı. Diğer bir tanesinin de son kitâsı ikiser mısra halinde ve izahlar kısmında ayrı ayrı zikredildiği halde, koşmanın tamamını metinler kısmında bulamadım. Belli ki dostum bu güzel koşmanın da sadece son kitâsını eline geçirebilmiş.

Bu itibarla bu yazıma, bu kitâyı ihfâya eden koşmanın tamamı ile kitapta hiç bulun-

— EMRAH AĞZIYLE —

Dedim dilber kırpığın ok,
Dedi neyem atamam ki,
Dedim şikârimiz pek çok,
Dedi kana batamam ki.
Dedim zülfüflerin ipek,
Dedi sokulma öyle pek,
Dedim nolur bir yol öpsek,
Dedi günah yapamam ki.
Dedim dudakların susuz,
Dedi kaldım çok uykusuz,
Dedim âşıklerin huysuz,
Dedi yalnız yafamam ki.
Dedim kız vurma başıma,
Dedi kötü huy taşımam,
Dedim su katına aşımam,
Dedi korkma kafamam ki.
Dedim Âşık RACİ sağdır,
Dedi başıma belâdır,
Dedim o sana köledir,
Dedi yazık satamam ki.

Raef DAMACI

mayan üçüncü koşmayı, ve yine kitaba hiç girmemiş olan (HOÇAM) redifli çok nefis bir parçayı, devrimizin Veyselden sonra en büyük ve fakat dıkdantik bir halk şairi olduğuna inandığım (Huzûri) ye ait bildiklerimi burada bitireceğim.

KİTABA YALNIZ SON KİTASI ALINMIŞ OLAN KOŞMA

İle kimseyi aldatmadım, aldandım.
Hasta gönül insan oğlundan biktı.
Sabreyledim, söylemedim, atandım,
Küçük şey büyüdü canımı siktı.

Hata imiş gül demesi nerkis'e
Bülbül demek yakışır mı gerkes'e
İyi baktım, iyi dedim herkes'e
Bu gidış çok yerde evim yiktı.

Huzûri'ymü çağım geçti, çağlandım,
Acı tecrübeler gördüm dağlandım.
Her kimi müslüman diye bağlandım,
Haç koluğunun altından çıktı.

KİTAPTA HİÇ BULUNMIYAN KOŞMA

Safayı ararken düştüm cefaya,
Görünmez ok ile vuruldun gönül.
Münnet eylemezken yoksula, baya,
Vardım çok kapıdan sürüldün gönül.

437

Cahil ile otururdun, kalkardın,
Yapmadığın gönülleri yıkardın,
Coşkun çaylar gibi durmaz akardın,
Şimdi dalgalanıp duruldun gönül.

Huzûri sözüne inanmaz idin,
Ayrılıp gaffletten uyanmaz idin,
Haya-ü hevesten usanmaz idin,
Çok doluştun âhur yoruldu gönül.

H O C A M

Nasihatım kulağına küpe et,
İlmü ameline güvenme hocam,
Faziletli öğren, insanlığa git,

Her softa sözüne inanma hocam!

Dişta kıymet yoktur, içerini bil,
Nâfile namazı tenhalarda kıl,
Eli güybet etme, kusûrunu bil,
Kimsenin suçuna söyleme hocam!

Hak kerimdir hiç kimseye darılma,
İnad edip insanlıktan ayrılma,
Seni kaldırmıyan dala sarılma,

Kendini göreni beğenme hocam!

Günahkârı görüp tahkir eyleme,
Kimsenin yanında tekdir eyleme,
Hiddetle şiddetle ta'zir eyleme,
Nefsine seytana yaranma hocam!

Âşler, âbittler hep Hakkın kulu,
Elbêt bir hikmet var ayrılmış yolu,
Rahmet deryasının yok sağı, solu,
Rahmeti bir küçük su sanma hocam!

Va'zı satanların bakma cengine,
İhlâli bir sakal vermiş rengine,
Fukaradan alıp verme zengine,
Sevaptan günâhı kazanma hocam!

İlmi zahir mumdur, bâtin yağdır,

Kâmil adam gilli gışı dağıtır,
Temiz yürek hakikatın bağıdır,

Kimsenin gönlüne dokunma hocam!

Kendî kendini bil, benliği bırak,
(Men afele nefseh) rumuzunu çak,

Hakkı arar işen öz kalbine bak,

Camide, mescitte yaslanma hocam!

İbadettir helâlden kazanmak,
İşin hayırlısı halka yaranmak,

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Senelik abonesi 300, altı aylık abonesi 150 kuruştur.

Yurd dışı senelik abone 2 dolardır.

Adres değiştirmeler hiçbir şart ve ücrete tâbi değildir.

Basılmayan yazılar talep vukuunda iade edilir.

Adres: Yeşildirek, Sultan mektep sokak, No. 17 - İstanbul

M. Sıralar Matbaası

FOLKLOR VE ETNOGRAFYA ARAŞTIRMALARINDA ALMAN COĞRAFYA METODU

Türk Halkbilgisi Derneği konferanslarının sonucusu, geçen hafta Çemberlitaş dernek merkezinin bulunduğu Muallimler Birliği salonunda Sait Gökçeoğlu tarafından verilmiştir.

«Folklor ve Etnografya Araştırmalarında Alman Coğrafya Metodu» konulu konferansda seçkin bir dinleyici topluluğu hazır bulunmuştur. Almanyada folklor ve etnografya araştırmalarında 50 senedenberi tatbik edilen, memleketimizde henüz pek bilinmeyen bu metod hakkındaki konuşmayı gelecek nüshalarımızda neşredeceğiz.

Doğru değil tenhalara kapanmak,
Yaz ve kış çalışıp usanma hocam!

İnsanlar esdaldır çok meleklerden,
Gönüllere sığın yüksel bu yerden,
Kendini alçak bil bütün beşerden,
Benlik çeşmesinden sulanma hocam!

Hoşgör kim olursa gellip, gideni,
İster köylü olsun, ister medeni,
İyilikte utandır kemlik edeni,
Terâzi başında utanma hocam!

Tezvir, riyakârlık boş bir emektir,
Kemliğe her zaman eylik gerektir,
Bilmemek, ziyâde bilmek demektir,
Kıymetsiz sözlere özenme hocam!

Hulûsun tam ise kendini izle,
Bulursun doğruyu, koşarsın hızla,
Kendi hamamında kendin temizle,
Günahkâr suyuyla kirlenme hocam!

Unuttuğunu bil, bildiğin unut,
Derince düşünüp hikmeti yürüt,
Gerçek bir söz, ister tutma, ister tut,
Yalnız Huzûriye güvenme hocam!

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Küçük Cari Hesaplar

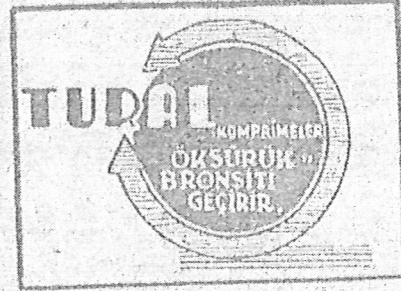
1951 İKRAMİYE PLANI

10 Bahçeli Ev

(Biri iki dairesi ve bahçeli
Apartman)

40 tane	1.000 Liralık
40 »	500 »
100 »	250 »
250 »	100 »
500 »	50 »

Çekilişler: 1 Haziran, 24 Ağustos,
1 Kasım, 28 Aralık tarihlerinde
yapılır.

Doktor

Halil Okan

Birinci Sınıf Dahiliye Mütchassısı

Perşembe halk günü

İstanbul - Şehzadebaşı Tramvay
durağı No. 85 - Tel. 25888

T. C.

Ziraat Bankası

SEHİMAYESİ: 300.000.000 T.L.

Yurd içinde 388 Şube ve Ajansı, Dünyanın her tarafında
Muhabirleri vardır.

Bu Yıl Vadesiz Tasarruf Hesapları İçin
8 ÇEKİLİŞTE: 8 EV, 2 TRAKTÖR
Ayrıca Dolgun Para İkramiyeleri
Her 150 liraya bir kur'a numarası

438

639